

Түйсiк

Жоспар:

- Түйсік туралы жалпы ұғым
- Түйсік ағзалары
- Түйсік түрлері
- Түйсіктің негізгі заңдылықтары

Барлық студенттер түртіп алу стратегиясының элементтерін қолданады.

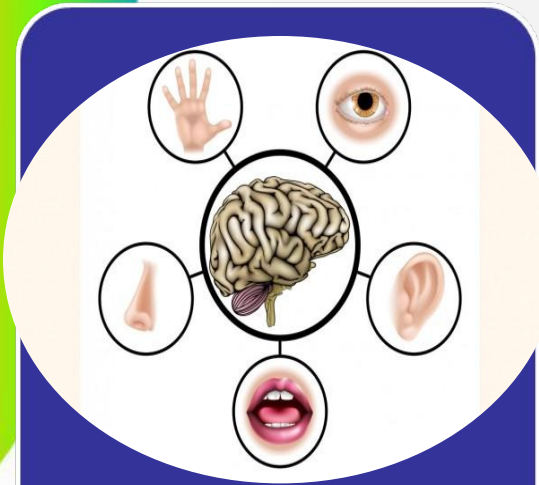
“√”- білемін

“+”- мен үшін жаңалық

“?”- түсінбедім

материалдық дүниедегі белгілі бір кезде адамның тиісті сезім органдарына әсер ететін заттар мен құбылыстардың жеке сапаларын белгілейтін қарапайым психикалық процесті **түйсік** деп атайды.

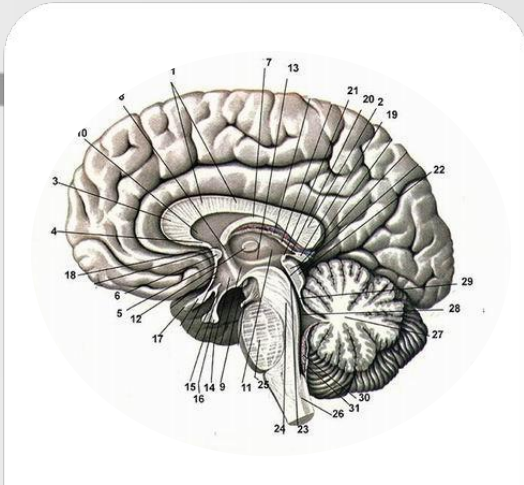
Түйсік ағзалары

1) Перифериялық орган – сезім мүшелері (рецепторлар)

2) Өткізгіш бөлім – рецепторларды тиісті орталықтармен байланыстырып отыратын афференттік және эфференттік жолдар

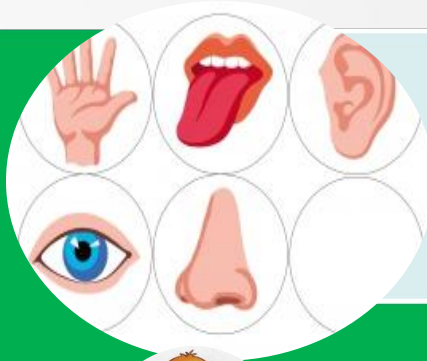

3) Мидағы орталықтар

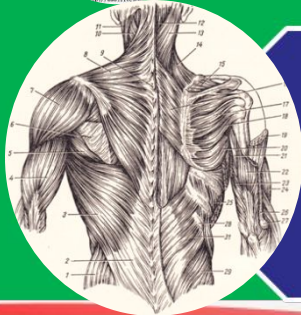
Түйсіктің түрлері

Экстроцепторлар
латын тілінен – “сыртқы
қабылдаушы”)

Интероцепторлар (латын
тілінен “ішкі қабылдаушы”)

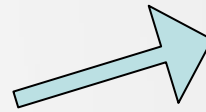

Пропиоцепторлар
(қозғалыс түйсіктері)

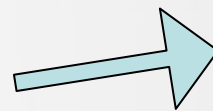

Барлық студенттер түртіп алу стратегиясының элементтерін қолданады.
“V”- білемін
“+”- мен үшін жаңалық
“?”- түсінбедім

**1.Адам денесінің
сырт жағында
болатын
түйсіктер**

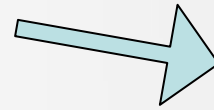
Есту

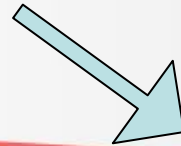
Көру

Иіс сезу

Дәм

Тері және
сипап сезу

Барлық студенттер түртіп алу стратегиясының элементтерін қолданады.

“√”- білемін

“+”- мен үшін жаңалық

“?”- түсінбедім

2. Рецепторлары ішкі ағзалардағы сезім ағзаларының қозуынан туатын түйсіктер - **интерорецепторлар**. Ішкі қабылдаушы – ашығу, шөлдеу, тою, лоқсу.

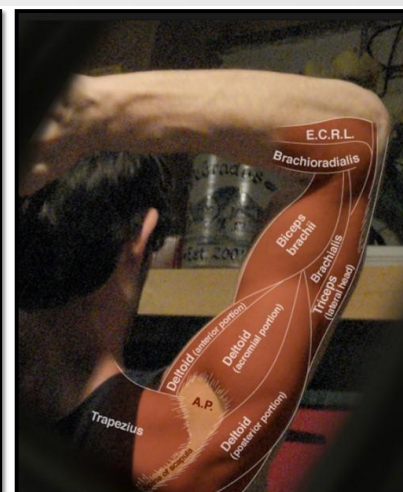
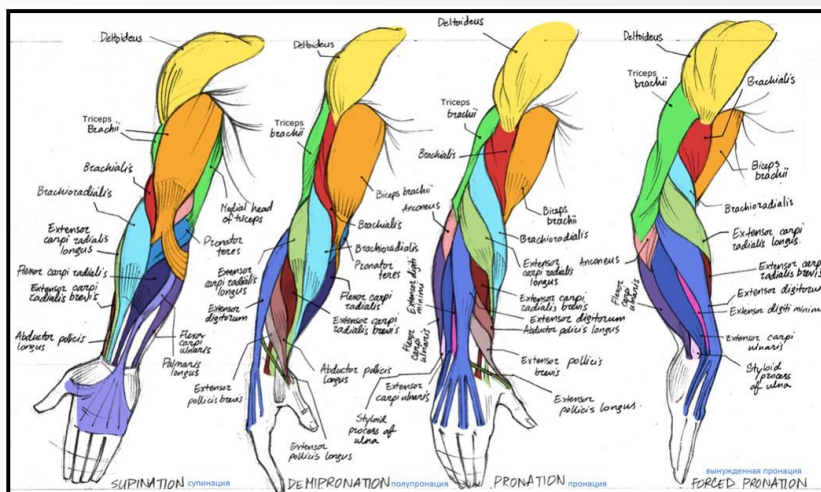
Барлық студенттер түртіп алу стратегиясының элементтерін қолданады.

“V”- білемін

“+”- мен үшін жаңалық

“?”- түсінбедім

Қозғалыс түйсіктері немесе кинестезиялық түйсіктер - бұлшық еттерде, сіңірлерді болады.

Барлық студенттер түртіп алу стратегиясының элементтерін қолданады.

“V”- білемін

“+”- мен үшін жаңалық

“?”- түсінбедім

Вибрациялық түйсіктер – латын сөзі мағынасы – «діріл».

Заттардың тербелісі туралы хабар береді.

Барлық студенттер түртіп алу стратегиясының элементтерін қолданады.

“V”- білемін

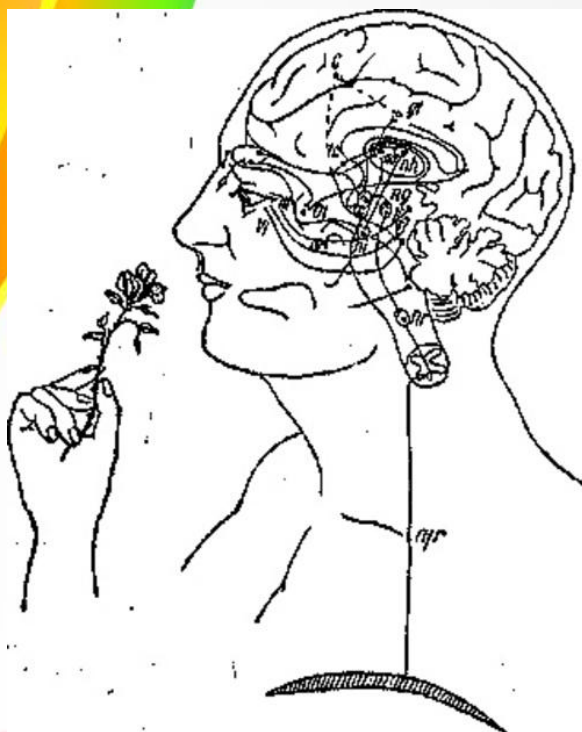
“+”- мен үшін жаңалық

“?”- түсінбедім

Түйсіктің негізгі

зандылықтары:

- 1. Адаптация** – латын сөзі мағынасы **“бейімделу”**.
Адам сезгіштігінің артуын немесе төмендеуін көрсетіп отырады.

Барлық студенттер түртіп алу стратегиясының элементтерін қолданады.

“√”- білемін

“+”- мен үшін жаңалық

“?”- түсінбедім

2. Сенсибилизация –
«сезгіш». Сезгіштіктің
тек артуын көрсететін
құбылыс.

Барлық студенттер түртіп алу стратегиясының элементтерін қолданады.

“V”- білемін

“+”- мен үшін жаңалық

“?”- түсінбедім

3. Синестезия – «қосарланған түйсік». Тітіркендіргіштер сезім мүшелернің біреуінде ғана түйсік туғызудың орнына сол сәтте басқа түйсіктердің пайда болуына да жағдай жасайды.

Барлық студенттер түртіп алу стратегиясының элементтерін қолданады.

“√”- білемін

“+”- мен үшін жаңалық

“?”- түсінбедім

4. **Бір ізді бейнелер.** Тітіркендіргіш әсерінің тоөтағанына қарамастан, түйсіктің аз ғана уақыт болса да өз күшінде қалатын кездерін бір ізді бейнелер деп атайды.

Барлық студенттер түртіп алу стратегиясының элементтерін қолданады.

“√”- білемін

“+”- мен үшін жаңалық

“?”- түсінбедім

Психологияда адамның түйсіне алу қабілеті **сезгіштік** деп аталады. Сезгіштік дегеніміз – сезім мүшелерінің өте әлсіз тітіркендіргіштерді түйсіне алуы.

Тест тапсырмасының кілті

1-нұсқа		2-нұсқа		3-нұсқа		4-нұсқа	
1	B	1	C	1	A	1	C
2	A	2	B	2	E	2	B
3	C	3	A	3	B	3	D
4	B	4	B	4	D	4	B
5	D	5	C	5	C	5	A
6	C	6	E	6	C	6	C
7	E	7	A	7	A	7	C
8	A	8	C	8	C	8	B
9	B	9	B	9	B	9	E
10	C	10	D	10	B	10	A

Үй

Тапсырмасы

СӨЖ тақырыптары, мәлімет
жинап, презентация құру

- А- «Таным процестеріндегі түйсік болмысы туралы көзқарастар»
- В- «Йогамен айналысатын адамдар неге аяқтарын күйдірмей оттың үстінде жүре алады?»
- С- «Түйсіктің адам өміріндегі ролі»

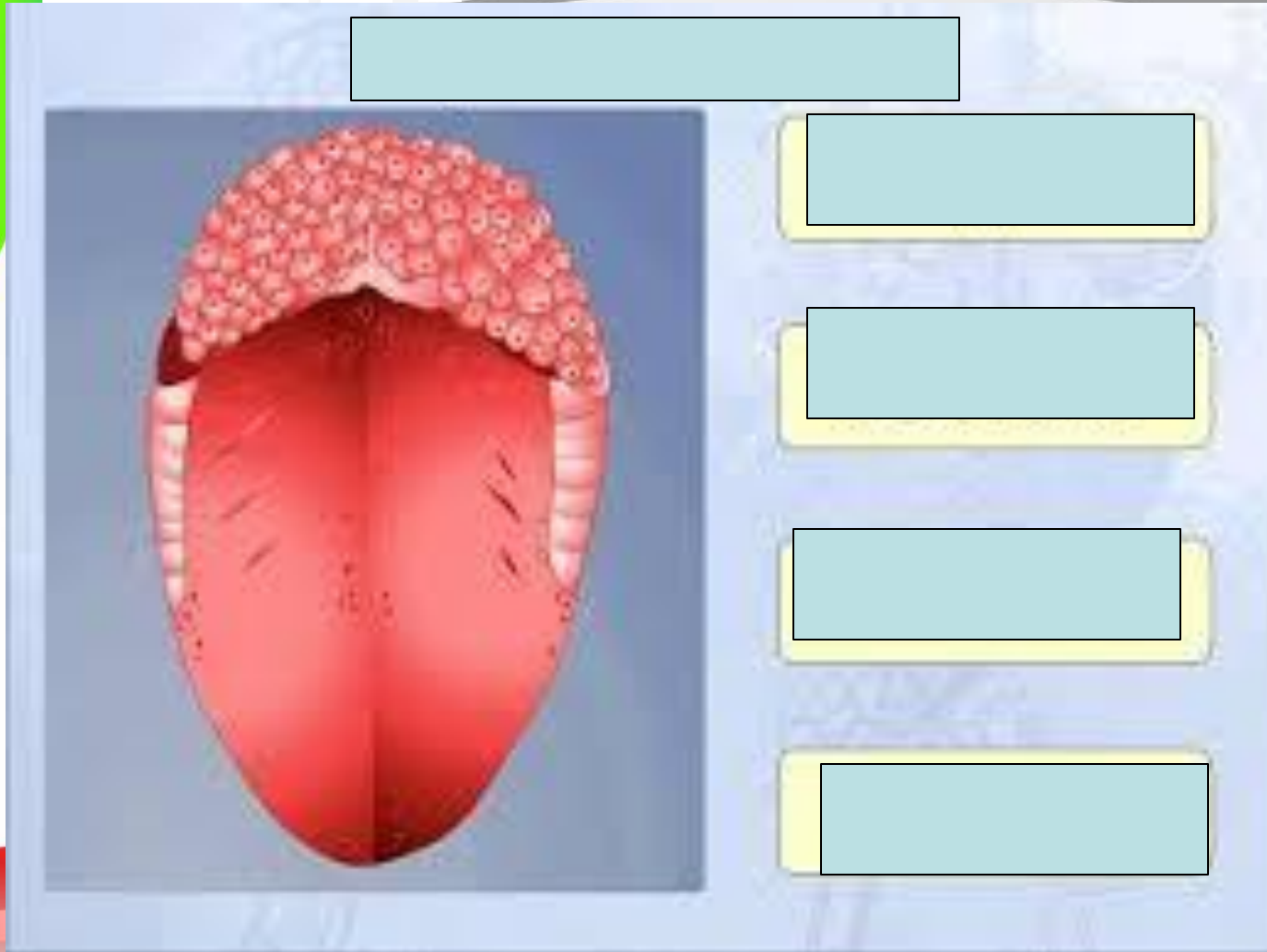
Бағалау өлшемі

- 24-26 ұпай – “5”
- 21-23 ұпай – “4”
- 17-20 ұпай – “3”
- 17ден төмен – “2” деп бағаланады

Дәптермен жұмыс: СӨЖ

4 түрлі сұйықтық дайындаңыз: тәтті (1 қасық қант, жарты стакан су),
тұзды (1 кіші қасық тұз, жарты стакан су),
қышқыл (1 қасық лимон шырыны, жарты стакан су),
ащы (ащы ұнтақталған бұрыш, жарты стакан су).

Пипеткамен тілдің бетіне, жұтқыншақ жағына, тілдің жақтарына тамызыңыз. Түйсік сезімталдығыңызды сипаттаңыз.

Рефлексия

“√” - білемін	“+” - мен үшін жаңалық	“?” - түсінбедім